

**РЕПУБЛИКА СРПСКА
ОПШТИНА ИСТОЧНА ИЛИЦА
НАЧЕЛНИК**

Улица Војводе Радомира Путника бр. 2. www.istocnailidza.net тел. факс +38757 317870, Е-mail opsrpsil@teol.net

**ОМЛАДИНСКА ПОЛИТИКА
ОПШТИНЕ ИСТОЧНА ИЛИЦА
(2008. – 2012.)**

ОБРАЂИВАЧ: САМОСТАЛНИ СТРУЧНИ САРАДНИК ЗА МЛАДЕ ;
РАДНА ТИЈЕЛА ЗА ИЗРАДУ ОМЛАДИНСКЕ
ПОЛИТИКЕ ОПШТИНЕ ИСТОЧНА ИЛИЦА

ПРЕДЛАГАЧ: НАЧЕЛНИК

Источна Илица, фебруар 2008. година

1. Увод

Општина Источна Илица налази се у **централном дијелу Републике Српске**.

Једна је од шест општина града Источног Сарајева и чине је четири мјесне заједнице: МЗ Војковићи, МЗ Добриње, МЗ Кула и МЗ Касиндо.

Општина се простире на **територији од 29 км² на којој живи 16.823 становника¹**, и одликује се великом густином насељености која износи 580 становника по км², процјена је да је од тога 25% младих. Подаци о природном кретању становништва показују **позитиван природни прираштај становништва**. У односу на пријератни период становништво је дупло бројније. Значајан број грађана се са Илице, Грбавице, Хаџића, Вогошће и др. сарајевских општина у периоду после 1996. године населио на овом простору, што је утицало на појаву својеврсних потреба и проблема јер становништво из урбаних подручја не може да задовољи све своје потребе у овој претежно руралној средини. Локална заједница дјелује на побољшању услова живота у свим областима живота. Руководство Општине и административна служба раде на обезбјеђењу што квалитетнијих услова за живот и стварања урбане средине са свим потребним садржајима.

Тренутно на простору општине постоје двије основне школе, док су једна основна школа и једна средња школа смјештене на простору сусједне општине, што је јединствен случај у Републици. Општина располаже са двије спортске сале, једним стадионом и два игралишта. На простору општине су у блиској прошлости изграђена и два вјерска објекта.

Активно ради осам спортских клубова, неколико неформалних омладинских удружења, НВО „ГЛАС“ и Омладински савјет.

Здравствена заштита на подручју општине је добро развијена и пружају је јавне здравствене установе из области примарне, секундарне и терцијарне здравствене заштите и здравствене установе основане од стране правних лица (приватне апотеке). Помоћ коју Општина пружа младима огледа се у следећем:

- награде за ученике добитнике „Вукове“ дипломе, ученике генерације и ученике који су постигли запажене резултате на општинским, регионалним, републичким и државним такмичењима,
- стипендирање студената (25 стипендија),
- за ученике из категорија породица палих бораца обезбјеђују се средства за одлазак на екскурзију,
- суфинансирање постдипломаца,
- помоћ спортским клубовима,
- изградња игралишта за мале спортове,
- награде најбољим спортистима,
- финансирање културних манифестација,
- додјела финансијских средстава НВО, „ГЛАС“, „Омладинском савјету“, удружењу породица са четворо и више дјеце „Наша будућност“...
- додијељен је простор за омладинско организовање и НВО,
- помоћ школама,
- помоћ вишечланим породицама,
- помоћ дјечи и омладини са посебним потребама.

¹ Републички завод за статистику РС, процјена за 2005. годину. Процјена броја становника према неслужбеним процјенама износи око 20.000 становника

Општина Источна Илица је и до сада значајну пажњу поклањала младима али у наредном периоду ће се овај процес одвијати плански и континуирано.

2.Анализа стања

Доношење Омладинске политике на локалном нивоу је законска обавеза јединица локалне самоуправе према Закону о омладинском организовању Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 98/04).

Под појмом **омладина и млади** се подразумевају лица од 16 до 30 година.

Омладинска политика, у складу са поменутиим Законом, представља стратегију коју друштвена заједница предузима у циљу побољшања статуса младих у Републици Српској, као и рјешавање проблема омладине. То је документ са утврђеним циљевима, стратегијом и посебним програмима из појединих области.

Израда и развој омладинске политике Општине Источна Илица заснива се на препорукама одређених европских докумената:

- Европске повеље Савјета Европе о учешћу младих у животу локалне заједнице,
- Бијеле књиге Европске комисије,
- 11 индикатора омладинске политике Вијећа Европе и Европског омладинског форума,
- Закона о омладинском организовању („Службени гласник Републике Српске“, број 98/04),
- Приједлог Резолуције о младима у Б и Х Парламентарне скупштине Б и Х.

Републици Српској, па тако и нашој општини, потребни су образовани и квалификовни млади људи који ће постати одговорни грађани и преузети на себе одговорност за унапређење животне средине. Општина Источна Илица жели створити амбијент који ће омогућити квалитетан живот ове популације, али и афирмисати младе да активно учествују у рјешавању свих друштвених проблема. Неопходно је омогућити младим људима да представе и реализују своје креативне идеје које доприносе унапређењу живота на овом простору.

Ради побољшања положаја младих на подручју Општине предузети су одређени кораци који су представљали увод у процес израде омладинске стратегије.

На XXIII сједници Скупштине општине, 27.02.2007. године донешена је одлука о формирању **Комисије за питања младих**.

Дана 10.05.2007. Начелник Општине је донио одлуку о формирању **Управљачког комитета**.

Управљачки комитет предлаже и даје мишљења о:

- циљевима, програмима и мјерама предложеним омладинском политиком;
- омладинским програмима који се финансирају из буџета општине;
- омладинским активностима које су од приоритетног значаја за општину;
- критеријумима за расподјелу средстава из буџета општине намјењен за реализацију програма утврђених омладинском политиком;
- комитет ради и друге послове за које га овласти Начелник или Скупштина општине Источна Илица.

Од септембра 2007. године успостављено је мјесто **самосталног стручног сарадника за младе**, с циљем успостављања редовне комуникације и сарадње с

омладинским организацијама, савјетима ученика, неформалним групама младих људи и другим владиним структурама које се баве питањем младих.

Одлуком Начелника Општине, формиран је **Савјет младих** општине Источна Илиџа дана 23.10.2007. године. Савјет чини 17 омладинаца које су предложиле школе и факултети на захтјев Општине. Задатак савјета је да даје савјете, приједлоге и идеје за цјелокупан развој општине с акцентом на презентацији и афирмацији потреба и положаја младих. Рад чланова је на волонтерској основи.

Општина Источна Илиџа ће се трудити да у оквиру стратегије Омладинске политике Општине задовољи што већи број потреба младих и рјеша највеће проблеме.

Циљ нам је да Омладинска политика одражава стварне потребе и проблеме младих људи на подручју Општине, како би смо систематски приступили њиховом задовољавању и рјешавању.

Изради Омладинске политике се приступило наконведеног истраживања о потребама и проблемима младих на подручју Града Источно Сарајево и Општине Источна Илиџа и на основу искустава стручњака за поједине области.

Град је потписао Споразум о сарадњи између града Источно Сарајево и Њемачког друштва за техничку сарадњу (GTZ), институције Владе СР Њемачке, 21.03.2007. године, који се односи на изградњу и подршку структурама у омладинском сектору. С обзиром да је Град потписао споразум сарадња се подразумева и са градским општинама. Истраживање је реализовао Омладински савјет у сарадњи са GTZ-ом. Обраду анкетних листића технички је потпомогао GTZ.

На простору општине обухваћена су 42 испитаника, распона година од 15-29 година (просјечна старост је 23 године), а на простору Града 320 испитаника старости од 15-34 године (просјечна старост је 23 године).

Према полу 52% испитаника је мушког, а 48% женског пола. Према статусу, 20% су студенти, 22% ученици, 29% незапослени и 29% запослени.

Према националној припадности 95% испитаника је српске националности.

Највећи број младих је нежењен/неудат (81%), ожењено/удато 17% а 2% је растављено.

Што се тиче категорије становништва 37% је расељених лица, 29% домицилног становништва, 17% избјеглица, 10 повратника и 7% без одговора.

Највећи број испитаника (56%) живи у породици у којој има двоје дјеце, у породици са троје дјеце 29%, са једним дјететом 10% и са четворо дјеце 5%.

Резултати анкете су показали да су највећи проблеми младих на подручју Општине следећи:

1. незапосленост,
2. лош образовни систем,
3. пороци,
4. криминал међу младима,
5. сиромаштво,
6. криза морала,
7. корупција у друштву,
8. песимизам младих,
9. неиспуњено слободно вријеме,
10. незаступљеност младих у власти,
11. стамбена зависност од родитеља,

12. занемареност од власти,
13. насиље у породици ,
14. полно преносиве болести,
15. непоштовање права и слобода,
16. неинформисаност.

На основу резултата истраживања о потребама и проблемима младих, Одлуком Начелника Општине Источна Илиџа број 01-023-817/07 од 23.10.2007. године, формирана су радна тијела за израду стратегије Омладинске политике.

Резултати проведене анкете су показали да посебну пажњу треба обратити на одређене области, те су у складу с тим формирана следећа радна тијела.

1.Радно тијело за образовање:

Ранка Бјелоглав-вођа радног тијела, сам.стр.сарадник у области образовања, науке, здравства и социјалне заштите;

Милена Мичић, члан, педагог-О.Ш.“Алекса Шантић“;

Винка Берјан, члан, одборник СО;

Дајана Радовић, члан, ученик.

2.Радно тијело за запошљавање:

Ненад Копривица-вођа радног тијела, начелник за привреду и друштвене дјелатности у општини И.Илиџа;

Горан Папаз, члан, завод за запошљавање-Биро И.Илиџа;

Миљан Дамјановић, члан, предсједник СО;

Јелена Паприца, члан, сам.стр.сарадник за план , анализу и систем квалитета у општини И.Илиџа.

3.Радно тијело за социјалну бригу:

Срђан Баралић - вођа радног тијела, психолог у Центру за социјални рад И.Илиџа;

Дијана Ивановић -Симеуновић, члан, представник полиције;

Драгиша Тешановић, члан, одборник СО;

Јелена Тешановић, члан, сам.стр.сарадник у општини Источна Илиџа.

4.Радно тијело за здравство:

Боса Калинић- вођа радног тијела, сам.стр.сарадник за младе у кабинету Начелника;

Ранка Бјелоглав, члан, сам.стр.сарадник у области образовања, науке, здравства и социјалне заштите у општини Источна Илиџа;

Нинослава Радоња, члан, лекар опште праксе у Дому здравља И.Сарајево;

Петар Илић, члан, представник Црвеног крста.

5.Радно тијело за слободно вријеме-култура:

Љиљана Плећаш-вођа радног тијела, сам.стр.сарадник у области културе, физичке културе и информисања у општини Источна Илиџа;

Милета Вуковић, члан, савјетник у општини И.Илиџа, тренер у карате клубу „Игман“;

Зоран Шумар, члан, одборник, предсједник Савјета за спорт;

Жељко Тепавчевић, члан, самостални стручни сарадник у општини И.Илиџа.

6.Радно тијело за активно учешће младих у друштву:

Младен Кезуновић- вођа радног тијела, представник Омладинског савјета;

Сања Тепавчевић, члан, НВО;

Бојан Перишић, члан, НВО;

Јања Голубовић, одборник СО-предсједник Комисије за младе.

7.Радно тијело за информисање:

Недељко Лубура-вођа радног тијела, службеник у општини И.Илиџа;

Љиљана Плећаш, члан, самостални стр.сарадник у области културе, физичке културе и информисања у општини Источна Илиџа;
Јања Голубовић, члан, одборник СО-предсједник Комисије за младе;
Јелена Готовац, члан, сам.стр.сарадник у кабинету Начелника;
А за координатора радних тијела именована је Боса Калинић, самостални стручни сарадник за младе у кабинету Начелника;
Дана 07.11.2007. је одржана једнодневна обука за израду омладинске политике. Обуку је вршио GTZ, на којој су чланови радних тијела упознати са основним смјерницама за израду Омладинске политике. GTZ је пружао подршку и савјетовао радна тијела током израде документа.
Након тога су радна тијела детаљно анализирали проблеме за „своје“ области и предложили конкретне активности и трошкове за њихово рјешење.

3. План дјеловања по областима

3.1 ОБРАЗОВАЊЕ

I. Анализа стања

Област образовања представља један од најважнијих сегмената друштвеног развоја. Правилно усмјеравање младих захтјева критичко размишљање, креативност, способност рјешавања проблема и овладавања новим технологијама. Задатак локалне заједнице је да прати и анализира успјех ученика у школама с циљем предлагања мјера за унапређење њиховог васпитно-образовног рада.

На подручју општине И.Илица у три основне школе у школској 2006/07. години наставу је похађало **1078** ученика/ца, а у Гимназији и средњој стручној школи **746** ученика/ца.

У оквиру помоћи младима Општина је у предходном периоду:

- издвојила одређена средстава из буџета у циљу побољшања услова рада у образовним установама,
- финансирала одлазак дјеце на екскурзије из категорије породица погинулих бораца ВРС,
- набавила спортске реквизите потребне за наставу физичког васпитања и подијелила свим школама,
- наградила носиоце дипломе »Вук Караџић«, као и ученике који су постигли значајне резултате на општинским, регионалним и републичким такмичењима,
- финансирала превоз ученика на разна такмичења,
- стипендирала 25 редовних студената са подручја општине,
- исплатила једнократне награде/ помоћи за најбоље студенте, слабог материјалног стања,
- финансијски подржала програме омладинских организација који се односе на дјецу и омладину (разне културне и забавне манифестације, квиз знања и сл.) као и програме и активности у корист дјеце са посебним потребама.

Општина планира да и у будуће настави овакав вид сарадње, у циљу унапређења и побољшања услова образовања на овом подручју.

II. Проблеми младих

- 1. Образовни систем не прати потребе младих.** (60% испитаника мисли да образовни систем мало прати потребе младих, 20% довољно, док 9% сматра да не прати нимало).
- 2. Однос наставник/ца и ученик/ца није задовољавајући.** Лоша је комуникација између наставника/ца и ученика/ца, а ученици/це нису охрабрани да своје сугестије и незадовољства изразе отворено.
- 3. Млади су склони пороцима.**
Често узимају цигарете, алкохол, а неријетко и дрогу. Велика пасивност, слаба могућност запошљавања, насиље у породици и други проблеми узрок су пороцима.
- 4. Млади недовољно читају у слободно вријеме.**
Из истраживања је очигледно да млади мало времена проводе читајући. На скали од 0 до 3 вријеме проведено читајући књиге је на мјесту 1,3 .

5. Ученици/це нису укључени у процесе реформе образовног система.
6. Уџбеници су преопширни и нису прилагођени ученицима, односно нису писани да их ученици разумеју, бројне су грешке.
7. Млади се недовољно неформално образују.
Млади не добијају сво потребно знање у оквиру формалног (школског) образовања, а не нуде им се адекватне могућности да то надокнаде кроз неформално образовање.

III. Подјела проблема по битности и хитности њиховог рјешавања

Проблеме смо разврстали по сљедећим критеријима:

<p><u>врло хитно али небитно</u> 5. Ученици/це нису укључени/е у процес реформе образовног система.²</p>	<p><u>врло хитно и врло битно</u> 1. Образовни систем не прати потребе младих-привреде (послодаваца). 3. Млади су склони пороцима.³ 4. Млади недовољно читају у слободно вријеме. 7. Млади се недовољно неформално образују.⁴</p>
<p><u>није ни хитно ни битно</u></p>	<p><u>није хитно али је битно</u> 2. Однос наставник/ца –ученик /ца није задовољавајући. 6. Уџбеници су преопширни и нису прилагођени ученицима.⁵</p>

² Општина није надлежна.

³ Радно тијело за здравство ће обрадити овај проблем.

⁴ Радно тијело за запошљавање ће се бавити овим питањем.

⁵ Општина није надлежна.

IV. План дјеловања

Проблем	Жељени резултат	Активности	Вријеме провођења	Одговорне особе/институције	Трошкови
1. Образовни систем не прати потребе младих-привреде (послодаваца).	Школама, омладинским организацијама и медијима се доставља извјештај са Биро-а о стању на евиденцији.	Оформити мобилни тим који ће усмјеравати активности школа и привредника. Провести анкету у школама и предузећима. Одржати два округла стола.	(01/08 – 06/08) 2008.-2012.	Директори, педагози, школа,БИРО,мобилни тим и привредници,одјељење за прив.и др. дјелатности сам.стр. сарадник за младе.	2008: 500 КМ 2009: 500 КМ 2010: 500 КМ 2011: 500 КМ 2012: 500 КМ
4. Млади недовољно читају у слободно вријеме.	200 младих учлањено у библиотеку.	Оснивање истурених Одјељења библиотеке (Грлица и Касиндо) Презентација на веб страници и у билтену Општине,радио И.Сарајево.	2008.-2012.	Одјељење за привреду др.дјелатности, Матична библиотека, сам.стр. сардник за младе.	2008:2000 КМ 2009:2000 КМ 2010:2000 КМ 2011:2000 КМ 2012:2000 КМ
2. Однос наставник/ца ученик/ца није задовољавајући	Ученици су прошли едукацију о комуникацији и сарадњи, као и добар дио наставника.	Организовати отворене разговоре ученика и професора у присуству педагога. Провести анкету међу ученицима и наставницима на тему шта им отежава међусобну комуникацију.	2008.-2012.	Сам.стр.сарадник за младе, НВО, школе на простору општине, савјет ученика, савјет родитеља и педагози.	2008:200 КМ 2009:200 КМ 2010:200 КМ 2011:200 КМ 2012:200 КМ

Трошкови по годинама:

Година:	Износ:
2008	2700 КМ
2009	2700 КМ
2010	2700 КМ
2011	2700 КМ
2012	2700 КМ
Укупно:	13500 КМ

3.2 ЗАПОШЉАВАЊЕ

I.Анализа стања

Незапосленост представља најзначајнији проблем за младе људе на подручју Општине, стога ова област заслужује посебну пажњу.

На евиденцији Завода за запошљавање - Биро Источна Илица, у мјесецу октобру 2007. године регистровано је 1 950 особа, 542 особе су млади од 16 до 30 година.

Табела бр.1

Год.старости	НК	ПК	КВ	ССС	ВШС	ВСС	УКУПНО
16-18	1	0	0	0	0	0	1
19-20	1	0	8	14	0	0	23
21-24	12	2	89	79	2	2	186
25-27	4	0	46	98	3	32	183
28-30	12	0	39	78	1	19	149
УКУПНО	30	2	182	269	6	53	542

Међу незапосленим младим најбројнија су лица са средњим образовањем (КВ и СССР).

Може се видјети у табели да је значајан број младих лица на евиденцији без стручног образовања, као и велики број лица са високом стручном спремом.

Преглед незапослених лица са вишом и високом стручном спремом старосне доби до 30 година по занимањима:

Табела бр. 2

Занимање	Мушкарци	Жене	Укупно	Без стажа	С стажом
Наставник	0	0	0	0	0
Правник ВШС	0	0	0	0	0
Економиста ВШС	1	1	2	0	0
Грађ.инг.ВШС	0	0	0	0	0
Официр	1	0	1	0	0
Проф.енглеског	0	3	3	0	0
Проф.фил. и соц.	0	1	1	0	0
Дипл.инг.пољоп	0	3	3	3	0
Проф.педагогије	0	6	6	4	2
Дипл.инг.архит.	0	0	0	0	0
Дипл.инг.геодезије	0	0	0	0	0
Љекар	1	1	2	1	1
Стоматолог	2	0	2	0	0
Проф.географ	0	2	2	0	0
Дипл.правник	1	2	3	2	1
Дипл.економист	7	16	23	21	2
Дипл.инг.електротех.	1	0	1	1	1
Дипл.инг.маш.	0	0	0	0	0

Дипл.библиограф	0	0	0	0	0
Проф.физичког васп.	1	0	0	0	1
Проф.вјеронауке	0	0	0	0	0
УКУПНО	15	35	50	32	8

Занимања која се највише траже су дипломирани инжењери грађевине, дипломирани инжењери архитектуре, дипломирани инжењери електротехнике, дипломирани правници и професори вјеронауке, а што се тиче средње стручне спреме највише је тражена грађевинска струка, зидари, армирачи...

Занимања која нису атрактивна за послодавце су; гимназија, економски техничар, машински техничар и електротехничари, а што се тиче високе стручне спреме – дипломирани економисти, професор педагогије, проф.физичке културе.

Битно је напоменути да је значајан проблем при запошљавању недостатак радног искуства нпр. дипл. економисти, које послодавци траже али искључиво са искуством.

Претходних година организовани су курсеви компјутера и енглеског језика на иницијативу надлежног министарства. Биро за запошљавање није у могућности да самостално организује курсеве.

II. ПРОБЛЕМИ МЛАДИХ

Проблеми младих у области запошљавања су следећи:

1. Млади нису упознати о начинима и методама тражења посла.

Млади не знају како да напишу биографију, на који начин да траже посао, у којим новинама излазе конкурси, како да се представе на интервјуу.

2. Млади нису оспособљени за самозапошљавање (приватно предузетништво).

Млади нису упознати са цјелокупним процесом од покретања бизниса до престанка рада (на који начин покренути приватни бизнис, какве су финансијске обавезе-таксе, порези, здравствено и социјално осигурање,).

3. Млади нису информисани о занимањима која су више а која мање

тражена од стране послодаваца. При упису на факултет и средњу школу млади нису упознати са ситуацијом на тржишту рада, велики број дипл.економиста је на евиденцији док дипл.инг.архитектуре и грађевине нема уопште, слично је и са лицима са средњом школом (на евиденцији нема зидара, тесара, армирача, обућара, водоинсталатера...). Неопходно је младе прије уписа у средњу школу односно факултет упознати колико су која занимања тражена од послодаваца.

4. Одређени кадрови су дефицитарни на подручју општине.

(НПР. -дипл.инг.грађевине, дипл.инг.архитектуре, љекари- педијатри). Лоша финансијска ситуација становништва утиче да се бирају занимања за која постоје високошколске установе на подручју града Источно Сарајево (економија, ДИФ, филозофија, право...) а са којим се тешко могу запослити.

5. Проблем неприлагођености школства потребама привреде. Средње школе већ дужи временски период уписују занимања која нису тражена на тржишту рада,

нису заступљени одређени занати (водоинсталатер, обућар, зидар....) који су тражени од послодаваца.

6. За запослење младих велики је проблем недостатак радног искуства,

НПР. послодавци траже дипл.економисте али искључиво са искуством.

7. Млади се недовољно неформално образују

III. Подјела проблема по битности и хитности њиховог рјешавања

Проблеме ћемо распоредити по приоритетима, а мораћемо водити рачуна о приоритетима:

<p><u>врло хитно али небитно</u></p>	<p><u>врло хитно и врло битно</u></p> <p>1. Млади нису упознати о начинима и методама тражења посла.</p> <p>2. Млади нису оспособљени за самозапошљавање (приватно предузетништво).⁶</p> <p>3. Млади нису информисани о занимањима која су више а која мање тражена од стране послодаваца.</p> <p>4. Одређени кадрови су дефицитарни на подручју општине.</p> <p>7. Млади се недовољно неформално образују.</p>
<p><u>није ни хитно ни битно</u></p>	<p><u>није хитно али је битно</u></p> <p>5. Проблем неприлагођености школства потребама привреде.⁷</p> <p>6. За запослење младих велики је проблем недостатак радног искуства.⁸</p>

IV. План дјеловања

⁶ У стратегији развоја Општине Источна Илица за период 2007-2012 предвиђен је пројекат Омладинског предузетништва. Ученици би се упознали са животним циклусом предузећа (развој пословне идеје, израда бизнис плана, регистрација, и организовање предузећа, прикупљање финансијских средстава, пословање и вођење пословних књига, ликвидација предузећа).

⁷ Није надлежна Општина.

⁸ Није надлежна Општина.

Проблем	Жељени резултат	Активности	Вријеме провођења	Одговорна лица/ институције	Трошкови
1.Млади нису упознати о начинима и методама тражења посла .	50% младих са евиденције Биро-а је прошло обуку за ефикасније тражење посла .	Организовати и провести обуку о писању биографије и пријаве на конкурс, о представљању на интврјуима и методама тражења посла.	2008.-2012.	Завод за запошљавање-Биро И.Илица, сам.стр.сарадник за младе.	0КМ (Предвиђено у активностима БИРО-а)
3.Млади нису информисани о занимањима која су више а која мање тражена од стране послодаваца.	50% младих (из завршних разреда) знају која су занимања „атрактивна“ и упознати су са актуелном понудом и потражњом од стране послодаваца (стање на евиденцији Биро-а).	Израда и дистрибуција 300 брошура на тему: „Професионална оријентација“ -Информисати ученике који профили су дефицитарни на Биро-у,тј.којих кадрова нема на евиденцији. -Организовати савјетовања за ученике завршних разреда основних и средњих школа на тему “Занимања и њихова перспектива“.	2008.-2012. На крају школске године у мјесецу мају.	Биро И.Илица, сам.стр.сарадник за младе.	2008: 500 КМ 2009: 500 КМ 2010: 500 КМ 2011: 500 КМ 2012: 500 КМ
4.Одређени кадрови су дефицитарни на подручју општине.	Оспособљени кадрови који су дефицитарни.	Стипендирати по једног студента грађевине и архитектуре. Уговором прецизирати да је студент уколико напусти факултет дужан вратити стипендију .	2009.-2012.	Општина Источна Илица,Одјељење за привреду и друштвене дјелатности, сам.стр.за младе.	0 КМ Предвиђено у буџету за стипендирање студената.
7.Млади се недовољно неформално образују о ономе што им је потребно за лакши проналазак запослења.	50 младих,сваке године, са евиденције Биро-а похађа курсеве компјутера.	У сарадњи са Биро-ом организовати курс компјутера.	2009.-2012.	БИРО,Омладински савјет, сам.стр.за младе.	2008: 2500 КМ 2009: 2500 КМ 2010: 2500 КМ 2011: 2500 КМ 2012: 2500 КМ

Трошкови по годинама:

Година:	Износ:
2008	3000 КМ
2009	3000 КМ
2010	3000 КМ
2011	3000 КМ
2012	3000 КМ
Укупно:	15 000 КМ

3.3 Социјална брига

I. Анализа стања

Општина Источна Илица је до 2005. године била једна од изразито неразвијених општина што се одразило и на област социјалне бриге. Општина проводи социјалну политику поштујући законске прописе и регулативу и пружа материјалну и другу подршку институцијама које се баве социјалном заштитом становника своје општине. Једна таква институција је и Центар за социјални рад који ради на провођењу закона, одредаба као и упутстава из области социјалне политике (Закон о дјечијој заштити, Закон о социјалној заштити, Породични закон, Закон о управном поступку, Закон о заштити од насиља у породици итд.).

Наведена служба настоји, уз сарадњу и подршку општине, задовољити потребе становништва у локалној заједници. Корисници услуга, облика и мјера социјалне заштите су малољетна и пунољетна лица.

Малољетна лица : - малољетници без родитељског старања,
 - малољетници ометени у психо-физичком развоју,
 - малољетници ометени породичним приликама,
 - васпитнозапуштени малољетници.

Пунољетна лица: - материјално не обезбјеђена лица,
 - стара лица без пород.старања,
 - лица са друштвено негативним понашањем,
 - лица са психо-физичким оштећењима,
 - лица којима је због посебне околности потребна социјална заштита.

У оквиру Центра за социјални рад обухваћене су сљедеће области:

- **социјална заштита малољетника** (дјеца без родитељског старања, дјеца са сметњама у психофизичком развоју, дјеца чији је развој ометен породичним приликама и дјеца и омладина са поремећајем у понашању);
- **социјална заштита пунољетних лица** (лица из категорија материјално необезбјеђених и за рад неспособних, стара лица без породичног старања, инвалидна лица, душевно обољела са асоцијалним понашањем и лица којима је због посебних околности потребна социјална заштита);
- **проширена социјална заштита** (огрев, Недјеља дјетета, Божићни празници ...)
- **права и активности остварена из закона о дјечијој заштити** (дјечији додатак, матерински додатак и опрема новорођенчета);
- **права и активности остварена из породичног закона** (заштита породице и појединца, поремећени брачни и породични односи, бракоразводне парнице – миреење супружника, повјеравање и васпитавање малољетне дјеце...);
- **сарадња и активности са невладиним хуманитарним организацијама.**

Евидентан је број младих чији родитељи имају изузетно мала примања и немогу им обезбједити минимум услова за нормалан живот и школовање, али не спадају у категорију социјално угроженог становништва према законским критеријима и нису у надлежности Центра за социјални рад.

Према подацима Полицијске станице Источно Сарајево у 2007. години криминалитет је у порасту за 11,5 % у односу на 2006. годину. А највећи број извршилаца кривичних дијела је старосне доби од 18 до 30 година.

II. Проблеми младих

Општина Источна Илица је једна од средње развијених општина и предузима низ активности којима би се могла рјешавати питања из области социјалне политике према младима. Имајући у виду резултатеведеног истраживања и цјенећи искуства и рад Центра за социјални рад и Полицијске станице који директно раде на овој проблематици, издвојене су најзначајније потребе и проблеми младих на овим просторима.

Међу тим проблемима можемо издвојити:

1. Угрожена породична динамика и традиционална структура породице .

Родитељи су презапослени и недовољно се баве својом дјецом. Недовољна је комуникација... Неповољна друштвено-економска ситуација доводи до ситуације када велики број људи тражи и ради различите послове за незнатне плате и "неограничено" радно вријеме. Родитељи су често презапослени и немају довољно времена да се баве својом дјецом. У том контексту изостаје подршка породице и дјеца бивају препуштена сама себи. Из овакве једне ситуације тј. из нарушене породичне равнотеже, развијају се непожељни облици понашања као што су криза морала, криминал међу младима и пороци. Из ових разлога треба се посветити овом проблему и координисати акције цијеле локалне заједнице. Утицањем на позитивне односе у породици, у правом смислу ријечи, ми помажемо младим људима да не дође до антисоцијалног понашања и тиме превентивно дјелујемо. Кроз различите облике савјетовања и информисања младих као и њихових породица добијамо вишеструку корист. Међутим, да бисмо тај план спровели у дјело потребана је максимална подршка општинских структура власти, образовних институција општине, као и активно судјеловање младих и родитеља у прихватању понуђених приједлога, савјета и стратегија. Испитаници су на ранг скали од 1 -15 процијенили најважније вриједности (са бр. 1 су оцијенили оно што им је највриједније), на нивоу цијелог узорка су процијенили да им је породица најважнија. Сматрамо да је у овом проблему коријен свих других проблема (криминал међу младима, пороци, поремећај понашања...) те ћемо му и посветити посебну пажњу.

2. **Криминал међу младима је у порасту.** Према подацима Полицијске станице Источно Сарајево у 2007. години криминалитет је у порасту за 11,5 % у односу на 2006. годину. А највећи број извршилаца кривичних дијела је старосне доби од 18 до 30 година.

3. **Проблем порока је значајно изражен.** Према подацима Центра јавне безбједности Источно Сарајево у 2007 години су заплијењене значајне количине наркотика, а против 45 лица су поднешени Извјештаји о почињеном кривичном дјелу и Захтјеви за покретање прекршајног поступка надлежним Тужилаштвима и Судовима за прекршаје.

4. **Проблем поремећаја понашања код младих.** Из истраживања је евидентно да постоје поремећаји понашања као што су депресивност, агресивност, криза морала.

5. **Прихватање особа са посебним потребама.** Према сазнањима Центра за социјални рад и резултатима Истраживања лица са посебним потребама су у доброј мјери изолована тј. неприхваћена од средине. Лица са онеспособљењем прихвата 65,8 % испитаника, да се са њима дружи, а ментално обољеле особе свега 15,8 %.

III Подјела проблема по битности и хитности њиховог рјешавања

<u>врло хитно али небитно</u>	<u>врло хитно и врло битно</u> 1. Угрожена породична динамика и традиционална структура породице. 2. Криминалитет међу младима је у порасту. 3. Проблем порока је значајно изражен. ⁹ 4. Проблем поремећаја понашања код младих. ¹⁰
<u>није ни хитно ни битно</u>	<u>није хитно али је битно</u> 5. Прихватање (не прихватање) особа са посебним потребама.

⁹ Проблемом порока ће се детаљно бавити радно тијело за здравство

¹⁰ Проблемом поремећаја понашања код младих ће се бавити радно тијело за здравство. Запажено је да се узроци свих проблема преплићу тј. рјешавање једног од проблема допринјело би и рјешавању осталих. Рјешење се види у побољшању породичне динамике што би се позитивно одразило и на понашање младих, на морал младих, и на смањење криминала међу младима...

IV План дјеловања

Проблеми	Жељени резултат	Активности	Вријеме провођења	Одговорне особе/ институције	Трошкови
1. Угрожена породична динамика и традиционална структура породице.	200 родитеља је присуствовало тематској представи о значају квалитетне комуникације и активноведеног времена са дјецом.	Организовати представу за родитеље типа –форум театра, за све школе (основне шк. за 8. и 9. разред, у средњој шк. за све разреде) на подручју општине. Представа би на сликовит начин указала родитељима на неопходност и позитивне ефекте свакодневног „дружења“ са дјецом а такође и на посљедице недовољног провођења времена са дјецом. * У овиру манифестације „У сусрет Ђурђевдану“ реализовати представу, а један дан би био издвојен као “породични дан“.	Једном годишње. 2008.-2012.	Сам.стр.сарадник за младе, одјељење за привреду и друштвене дјелатности, директори школа, Форум театар.	2008:1000 КМ 2009:1000 КМ 2010:1000 КМ 2011:1000 КМ 2012:1000 КМ
2.Криминалитет међу младима је у порасту.	Смањење криминалитета међу младима за 5% (у односу на 2007. год.).	Вршити презентацију спортских клубова са простора општине по школама како би млади квалитетно проводили слободно вријеме (дистрибуција брошура). Организовати трибину „Млади и спорт“- представљање клубова – резултата...	Једном годишње по школама. 2008.-2012.	Тренери спортских клубова, сам.стр.сар. за младе, директори школа.	2008:500 КМ 2009:500 КМ 2010:500 КМ 2011:500 КМ 2012:500 КМ
		Приказати по школама репортаже и филмове – искуства лица на издржавању казне, услови у затвору...	Једном годишње	Казнено поправни заводи, полиција, сам. стр.сарадник за младе, директори школа, Форум театар.	2008.-2012 по 500 КМ годишње
4.Проблем поремећаја понашања код младих.	250 родитеља је прошло савјетовање о превенцији поремећаја	Организовати савјетовање за родитеље о превенцији поремећаја понашања код младих, о симптомима поремећаја у пон. младих и начинима суочавања са овим проблемом. У О.Ш.за 8. и 9. разреде и у	Једном годишње. 2008.-2012.	Дом здравља- психолог, сам.стр.за младе, директори школа, студентске организације, НВО.	2008:300 КМ 2009:300 КМ 2010:300 КМ 2011:300 КМ 2012:300 КМ

	понашања код младих.	средњим школама за све разреде.			
5.Прихватање (не прихватање) особа са посебним потребама.	Повећање процента особа које прихватају лица са посебним потребама (са 65,8% на 75%),(са 15,8% на 25%- из истраживања).	Организовати дружења здраве омладине са дјецом (младима) са посебним потребама. Посјета школи-одјељењу дјеце са посебним потребама.**	2008.- 2012. Два пута годишње.	Удружење „Вратите нам осмјех“, директор О.Ш.“Свети Сава“, директори школа, НВО, студентске организације, савјет младих.	2008:200 КМ 2009:200 КМ 2010:200 КМ 2011:200 КМ 2012:200 КМ

НАПОМЕНА:* Родитељима би представа упутила јасну поруку о значају и озбиљности васпитног рада, о чему на жалост многи родитељи и не размишљају.

За све друге области живота се траже „рецепти“ и „стручњаци“ - „мајстори“ осим за васпитање. Родитељи сматрају да знају васпитавати дјецу и комуницирати с њима, а поремећаји понашања младих, пороци, криминалитет и криза морала нам говоре супротно. Те сматрамо да је пожељна поменута представа у којој би родитељи могли активно учествовати и сагледати могуће последице одређеног родитељског понашања.

** Људи често без разлога осјећају одбојност и страх према лицима са посебним потребама, на овај начин (у непосредном контакту) би се здрава омладина ослободила тог страха и предрасуда а лица са посебним потребама би се лакше социјализовала.

Трошкови по годинама:

Година:	Износ:
2008	2 500 КМ
2009	2 500 КМ
2010	2 500 КМ
2011	2 500 КМ
2012	2 500 КМ
Укупно:	12 500 КМ

3.4 ЗДРАВСТВО

I. Анализа стања

Могућност дуготрајног, испуњеног и здравог живота у самом је средишту хуманог развоја. Свјетска здравствена организација здравље дефинише као „ пуно физичко, психичко и социјално благостање, а не само одсуство стања болести или исцрпљености“. Снажнији утицај на здравље становништва имају други фактори (економски развој, стамбени простор, исхрана, квалитет воде, политика социјалне помоћи, образовање и сл.) него што га има здравствени сектор. Проблематика здравља везана за популацију младих не може се одвојити од проблематике других добних скупина, а посебно не од социо-економско-политичког стања, те сматрамо да локална заједница може дати значајан допринос рјешавању проблема младих из ове области. Већина проблема младих произилази из незнања (малољетничке трудноће, пороци...). Сходно томе потребно је предузети едукативне и практичне кораке на подизању свијести, информисаности и заинтересованости младих за очување здравља.

Становници општине здравствену заштиту остварују у Дому здравља Источно Сарајево, амбуланти породичне медицине Војковићи, Клиничком центру Источно Сарајево-болница Касиндо, апотеци Источна Илиџа, приватним апотекама и приватним стоматолошким амбулантама.

На подручју Општине не постоји Савјетовалиште за младе.

II. Проблеми младих

Проблеми који су евидентни из истраживања и искуства стучњака из Дома здравља и Црвеног крста су следећи:

1. **Млади су склони пороцима.** Као и у другим срединама млади значајан дио слободног времена проводе у кафићима и у задимљеним просторијама умјесто у спортским салама, уз цигарете и алкохол постепено уништавају здравље. Само 19% испитаника није пробало цигарете, 25% ријетко користи, 7% често а 14% редовно користи цигарете. (без одговора је 21%).
Када је алкохол у питању само 17% испитаника није пробало алкохол, 14% је само пробало, 3% ријетко користи, 32% често користи а 5% редовно користи алкохол (29% испитаника је без одговора).
2. **Млади се недовољно брину за своје ментално здравље и за здраву исхрану.** Млади нису упућени шта се подразумева под менталним здрављем. Према подацима неуропсихијатра у Дому здравља 50 % пацијената **има девијантна понашања** (психозе, неуротични...) од тога 30 % је депресивних, 20% неуротичних, 5% са психозама и 2 % са епилепсијом. И родитељи и млади су неупућени како реаговати на појаву симптома ових болести.
3. **Значајан број младих (21%) не користе никакву заштиту приликом сексуалних односа,** а 17 % испитаника је без одговора. Већина проблема произилази из незнања или игнорисања опасности до којих долази услед одређеног облика понашања (нежељене трудноће, абортуси, полно

преносиве болести). Претходно наведено може оставити трајне посљедице као што су стерилитет, различите психичке посљедице....

III. Подјела проблема по битности и хитности њиховог рјешавања

Распоредићемо наведене проблеме из области здравства по приоритетима:

<p><u>врло хитно али небитно</u></p>	<p><u>врло хитно и врло битно</u></p> <p>1. Млади су склони пороцима. 2. Млади се недовољно брину за своје ментално здравље и здраву исхрану. 3. Значајан број младих (21%) не користе никакву заштиту приликом сексуалних односа.</p>
<p><u>није ни хитно ни битно</u></p>	<p><u>није хитно али је битно</u></p>

IV. План дјеловања

Проблем	Жељени резултат	Активности	Вријеме провођења	Одговорне особе/ институције	Трошкови
1.Млади су склони пороцима.	40% младих (средња шк. и О.Ш. за 8 и 9 разреде) упознато са негативним посљедицама порока (алкохола, цигарета, дроге).	Организовати 4х годишње у средњој школи, а у основним школама (за 8 и 9 разреде) 2х годишње предавања у мањим групама на тему штетности порока на физичко и психичко здравље. Уз активно учешће младих тј. да се они припреме за одређене теме из ове области.	Почетак и крај полугодишта 2008.-2012. Крај полугодишта.	Сам.стр.сарадник за младе, Дом здравља, савјет ученика.	2008:500 КМ 2009:500 КМ 2010:500 КМ 2011:500 КМ 2012:500 КМ
2.Млади се недовољно брину за своје ментално здравље и здраву исхрану.	20% младих су упознати шта се подразумјева под менталним здрављем, о важности мент.здравља и како реаговати превентивно а како у случају болести. 20% младих је упућено о важности здраве исхране. 30% младих је добило потребне информације које не могу добити у својој породици.	Организовати савјетовалиште за младе при дому здравља. Гдје ће бити ангажовани неуропсихијатар, психолог, гинеколог и стоматолог. Савјетовалиште ће радити сваке седмице-четвртком, од 10.00 часова до 18.00 часова.	2008.-2012 .	Дом здравља, одјељење за привреду и друштвене дјелатности, сам.стр. сарадник за младе, Црвени крст.	2008:2000 КМ 2009:1000 КМ 2010:1000 КМ 2011:1000 КМ 2012:1000 КМ
		Промоција савјетовалишта ће се вршити: на WEB-страници Општине, у општинском Билтену, путем медија и брошура.	2008 г.		2008:500 КМ

3.Значајан број младих не користи никакаву заштиту приликом сексуалних односа.	50% младих је упознато са значајем кориштења заштите при сексуалним односима и о полно преносивим болестима. Смањење процента од 21% младих који не користе заштиту на 10 %. Упознати су са значајем репродуктивног здравља.	Савјетовалиште за младе ће радити на рјешавању и овог проблема. Организовати предавања на ову тему по школама у мањим групама (једном годишње). -Посебно организовати савјетовање дјевојака.	2008. – 2012. (на почетку школске године)	Дом здравља, Црвени крст, сам.стр. сарадник за младе.	2008: 200 КМ 2009: 200 КМ 2010: 200 КМ 2011: 200 КМ 2012: 200 КМ
--	--	---	---	---	--

Трошкови по годинама:

Година:	Износ:
2008	3200 КМ
2009	1700 КМ
2010	1700 КМ
2011	1700 КМ
2012	1700 КМ
Укупно:	10000 КМ

3.5 СЛОБОДНО ВРИЈЕМЕ МЛАДИХ: СПОРТ И КУЛТУРА

I Анализа стања

Општина Источна Илица у оквиру законске регулативе, Закона о спорту и Закона о локалној самоуправи планира, усмјерава и помаже развој физичке културе.

Скупштина општине је 2005. године усвојила Смјернице развоја физичке културе на подручју општине за период 2006-2008 година.

У том смислу подједнако се посвећује пажња свим подручјима дјеловања физичке културе, спорта, спортске рекреације, наставе физичког васпитања и корективне гимнастике на следећи начин:

- обезбјеђује услове за рад клубова који су регистровани на подручју општине;
- обезбјеђује услове за изградњу, одржавње и кориштење спортских објеката;
- учествује у реализацији школских и студентских спортских такмичења општинског и међуопштинског нивоа;
- помаже оснивање нових спортских клубова;
- помаже у набавци спортске опреме и реквизита за основне и средњу школу. Обезбјеђењем спортских простора и објеката, адаптацијом спортске сале у Касиндолу и изградњом два игралишта за мале спортове, у насељима Доње Младице и Добриња 4, створени су задовољавајући услови за тренинге и такмичења.

На подручју општине дјелује осам клубова и то: ФК „ФАМОС“, карате клуб „Игман“, цудо клуб „ФАМОС“, теквандо клуб „Тигар“, смучарски клуб „Игман“, кошаркашки клуб „Игман“, кик бокс „Источно Сарајево“ и реални аикидо клуб „КГБ“.

Око 750 младих се бави спортом што је значајан број али не и довољан с обзиром на укупан број младих који живе на подручју Општине.

Културне манифестације се реализују у оквиру традиционалних свечаности Ђурђевданске свечаности и 4. август у просторијама културног центра „Источно Сарајево. У оквиру „Ђурђевданских свечаности“ одржава се манифестација „У сусрет Ђурђевдану“ коју спремају ученици основних школа и Гимназије, наступају музичке, драмске, рецитаторске и литерарне секције. У оквиру културних манифестација наступа хор –Гимназије, организују се изложбе слика као и позоришне представе. Општина подржава и културне манифестације које се организују на нивоу града Источно Сарајево, као што је „Монодрама Српске“- фестивал монодраме, „Илиџанске стазе“- фестивал народне музике.

II Проблеми младих

Следећи проблеми су приоритетни из истраживања и искуства чланова радне групе :

1. **Нема уређених излетишта са стазама и клупама за сједење.** Значајни споменици културе, стећци (Касиндо), су у изузетно лошем стању, препуштени на милост несавјесних грађана. На локалитету Павловац, гдје се налази најстарији стећак у Б и Х, је „депонија“ смећа а локација је погодна за излетиште.

2. **Не постоји школа плеса на подручју општине**, млади су често из досаде склони негативном понашању, те је неопходно што креативније организовати слободно вријеме.

Сматрамо да је плес један од пожељних начина провођења слободног времена, а позитивно утиче на цјелокупну младу личност - на општу културу, вриједности личности, поглед на свијет, самоувјереност, понашање у друштву, јачање личности...

3. **Нема одговарајућег простора за одржавање** вечери поезије, књижевних сусрета, концерата естрадних умјетника.

4. **Не организују се наступи познатих рок и забавних група и пјевача, из сусједних држава.**

III Подјела проблема по битности и хитности њиховог рјешавања.

<p><u>врло хитно али небитно</u></p>	<p><u>врло хитно и врло битно</u></p> <p>1. Нема уређених излетишта са стазама и клупама за сједење.</p> <p>2. Не постоји школа плеса на подручју Општине.</p> <p>4. Не организују се наступи познатих рок и забавних група и пјевача, из сусједних држава.</p> <p>5. Млади мало времена проводе на путовањима.</p>
<p><u>није ни хитно ни битно</u></p>	<p><u>није хитно али је битно</u></p> <p>3. Нема одговарајућег простора за одржавање вечери поезије, књижевних сусрета, концерата естрадних умјетника.¹¹</p>

¹¹ У Стратегији развоја Општине за период 2007-2012 предвиђена је градња мултифункционалног културног центра са отвореним театром.

IV План дјеловања

Проблем	Жељени резултат	Активности	Вријеме провођења	Одговорна лица/институције	Трошкови
1. Нема уређених излетишта са стазама и клупама за сједење.	Направљено је излетиште за младе и околина споменика је уређена. (Павловац-стећи)	Организовати чишћење и уређење локалитета –у близини стећака на Павловцу „радна акција“ младих. Изградња стаза и клупа у близини стећака .	2008.-2012.	Омладински савјет,сам.стр.сарадник за младе, одјељење за привреду и друштвене дјелатности, одјељење за просторно уређење и стам.ком. послове,МЗ.	2008:1000 КМ 2009:1000 КМ 2010:1000 КМ 2011:1000 КМ 2012:1000 КМ
2.Не постоји школа плеса на подручју Општине.	150 ученика завршних разреда (основна и средња школа) завршило школу плеса.	Организовати школу плеса по школама. Педагози физичке културе ће вршити обуку.	2008.-2012. (друго полугодиште)	Омладински савјет, сам.стр.сар. за младе, директори школа, наставници и професори физичке културе.	2008:1200 КМ 2009:1200 КМ 2010:1200 КМ 2011:1200 КМ 2012:1200 КМ
4. Не организују се наступи реномираних рок и забавних група и пјевача.	Једном годишње наступ реномираних рок и забавних група и пјевача, домаћих и из сусједних држава.	Организовати једном годишње наступ реномираних рок и забавних група и пјевача, у оквиру манифестације „У сусрет Ђурђевдану“.	2008.-2012.	Омладински савјет, сам.стр.сарадник за младе, одјељење за привреду и друштвене дјелатности.	2008:2000 КМ 2009:2000 КМ 2010:2000 КМ 2011:2000 КМ 2012:2000 КМ

Трошкови по годинама:

Година:	Износ:
2008	4200 КМ
2009	4200 КМ
2010	4200 КМ
2011	4200 КМ
2012	4200 КМ
Укупно:	21 000 КМ

3.6 АКТИВНО УЧЕШЋЕ МЛАДИХ У ДРУШТВУ

I Анализа стања

Активно учешће младих у друштву значајно је из више разлога. Прије свега, оно доприноси развоју демократског друштва, учи и чини младе одговорним грађанима/грађанкама, те подиже свијест о добровољном ангажману у заједници. Укључивањем младих у друштвене процесе осигурава се побољшање општег стања у будућности, а задовољавање потреба младих усклађено је с њиховим жељама.

Ова област обједињује сарадњу између различитих области, као што су образовање (јер нуди неформално образовање), спорт и култура (кроз манифестације у оквиру омладинског активизма и креативних активности младих), здравље (ментално здравље, здрава исхрана) итд.

С обзиром да Општина на пољу активног учешћа младих у друштву може највише учинити, а надлежности и брига виших нивоа власти нису одговарајући, овој области је дат посебан значај.

На подручју општине Источна Илица тренутно дјелују 2 удружења која се баве питањем младих:

а) Омладински савјет Источна Илица

Ангажовање младих на подручју општине Источна Илица резултирало је формирањем Омладинског савјета, као невладине организације од посебног значаја за омладину и младе Источне Илице. Савјет, као сложени облик организовања омладине је кровна омладинска организација коју чине: Омладина Источне Илице, Удружење бендова Источна Илица, Удружење младих умјетника и Удружење за права младе женске популације. Омладински савјет формиран је у складу са одредбама Закона о омладинском организовању Републике Српске.

Омладински савјет окупља око 70 чланова.

Основни програмски циљеви и задаци Савјета су: подстицање систематског унапређења и развоја омладинског организовања и омладинске политике, уз активно учешће омладине; планирање, развој и примјена омладинске политике, заступање интереса и права омладине у њиховом институционалном учешћу у животу и раду општине Источна Илица; анимирање омладине за омладински рад; афирмација омладинских активности; заступање интереса и права активности; промоција учешћа младих у процесу одлучивања; побољшање статуса младих; едукација и информисање младих; организовање културних и спортских манифестација, као и семинара и сусрета младих; развијање међународне омладинске сарадње.

Омладински савјет је у току 2006. и 2007. године реализовао низ пројеката и активности, од којих су значајнији: дијељење Новогодишњих пакетића, организовање рок концерата, уличне кошарке, бројна предавања о штетности дрога, обиљежавање Дана борбе против сиде, пројекат „Квизоманија“, учешће на бројним едукацијама, организовање округлих столова и сл.

б) Удружење за цивилне активности „ГЛАС“

Септембра 2004.г. родила се идеја о оснивању омладинске организације „ГЛАС“ као својеврсна тежња младих да учине нешто више за заједницу, посебно популацију младих људи. Идеја је реализована у априлу 2005.г. када је озваничен рад Удружења. Омладинско удружење „ГЛАС“ се бави едукацијом, информисањем

и анимирањем средњошколаца и студената као најуже циљне групе. Услуге Удружења користи око 2 000 средњошколаца и студената из локалне заједнице.

Мисија Удружења је: препознати потребе и проблеме са којима се суочавају средњошколци и студенти, те допринијети њиховом бржем рјешавању и лакшој афирмацији циљне групе. Програми удружења „ГЛАС“ су осмишљени тако да задовоље потребе циљне групе.

Удружење је поставило програмске циљеве у свом раду као што су настојање да идејно, интелектуално или подстицањем и провођењем конкретних развојних пројеката даје допринос културном и интелектуалном развоју младих; испитивање јавног мијења како би се стекле поуздане информације о свим аспектима заједнице и друштвеним кретањима; активна борба против свих негативних утицаја на младе који на било који начин нарушавају њихову могућност за просперитет; подршка едукацији и информисаности младих; подршка спрјечавању свих могућих нарушавања људских права, посебно права младих; афирмисање, промовисање и заговарање младих код јавности и владиних структура било ког нивоа власти као и оснаживање толеранције и респекта према другим идејама и ставовима.

У свом раду, Удружење је сарађивало са омладинским и другим организацијама, као и органима власти. Посебно је важна сарадња са Омладинским савјетом Источне Илиће (реализовали заједнички пројекат „Квизоманија“), те са Омладинском информативном агенцијом (као партнерска организација на више пројеката и активности – акција „Пуж и овца – за прикупљање подршке захтјевима младих“, многобројне радионице за средњошколце „Активни млади“, Супер дијалог – посредник у дијалогу општинских власти и младих, партнер на пројекту „Млади и избори“ на подручју Источног Сарајева). „Глас“ обучава младе о начинима омладинског активизма, учествује на едукацијама, округлим столовима, дебатама...

в) Савјет младих

Одлуком Начелника Општине, број 01-023-816/07 од 23.10.2007, формиран је Савјет младих општине Источна Илића. Савјет чини 17 омладинаца које су предложиле школе и факултети на захтјев Општине. Рад чланова је на волонтерској основи. Основне активности Савјета су: савјетовање Начелника и општинске управе, испитивање и афирмација потреба и положаја младих.

II Проблеми младих

- 1. Млади нису довољно заступљени у власти:** само 14% испитаника сматра да млади довољно учествују у власти, док је 52% њих који сматрају да млади мало учествују у власти, а значајних 24% да они уопште не учествују у власти. На питање да ли млади имају могућност да учествују у власти 46% испитаника је одговорило да је та могућност мала, а чак 27% да млади немају нимало могућности учешћа у власти.
- 2. Млади нису довољно укључени у грађанске иницијативе и удружења:** 55% испитаника сматра да су њихове иницијативе мало подржане од стране власти, 25% сматра да подршке уопште нема, а само 15% мисли да је та подршка довољна. На питање гдје испитаници највише проводе слободно вријеме на скали од 0 до 3 учешће младих у НВО сектору је на 1,8, а неформална едукација је на претпоследњем мјесту – од 0 до 3, на 1.
- 3. Млади нису довољно информисани** о ситуацији у Општини, могућностима укључивања и иницијативама које покреће Општина и НВО сектор.

4. Млади се недовољно неформално образују.

5. Бендови са подручја Општине немају прилику да се афирмишу.

III Подјела проблема по битности и хитности њиховог рјешавања

Како бисмо утврдили који проблеми и потребе требају бити приоритетима у области активног учешћа младих у друштву, разврстати ћемо их по сљедећим критеријима:

<p><u>врло хитно али небитно</u></p>	<p><u>врло хитно и врло битно</u></p> <p>1.Млади нису довољно заступљени у власти</p> <p>2.Млади нису довољно укључени у грађанске иницијативе и удружења.</p> <p>3.Млади нису довољно информисани о ситуацији у Општини, могућностима укључивања и иницијативама које покреће Општина и НВО сектор.¹²</p> <p>4.Млади се недовољно неформално образују.¹³</p> <p>5.Бендови са подручја Општине немају прилику да се афирмишу.</p>
<p><u>није ни хитно ни битно</u></p>	<p><u>није хитно али је битно</u></p>

¹² Радно тијело за информисање ће се бавити овим проблемом.

¹³ Радно тијело за запошљавање ће се бавити овим проблемом.

IV. План дјеловања

Проблем	Жељени резултат	Активности	Вријеме спровођења	Одговорна лица/ институције	Трошкови
1.Млади нису довољно заступљени у власти	500 младих упознато о начинима и могућностима учешћа у одлучивању.	1.Промоција пројекта „Учешће младих у власти“ (како би што више младих у старту било информисано о пројекту). 2.Радионица (са волонтерима који ће учествовати у наставку активности). 3. Израда промо-материјала са подацима о структури власти и упитника чији је циљ оцјенити учешће младих у власти. 4. Улична акција. 5. Афтер парти са младима који су на неки начин већ афирмисани у власти. 6. Обрада информација добијених из упитника. 7. Презентација постигнутих резултата.	Предвиђено вријеме за спровођење наведених активности јули-август 2008.-2012.	Омладински савјет, Савјет младих, сам.стр.за младе.	2008:2700 КМ 2009:2700 КМ 2010:2700 КМ 2011:2700 КМ 2012:2700 КМ
2.Млади нису довољно укључени у грађанске иницијативе	Побољшање резултата из истраживања-повећање процента са 15% на 30% о прихваћености иницијатива.	Презентација омладинских удружења на подручју Општине. Едукација о формирању НВО, лобирању, писању пројеката...	Новембар 2008.-2012.	Омладински савјет,сам.стр. за младе.	2008: 300 КМ 2009: 300 КМ 2010: 300 КМ 2011: 300 КМ 2012: 300 КМ
4. Бендови са подручја Општине	Једном годишње	Организовати наступ наших бендова .	Мај	Омладински савјет	2008: 1500 КМ 2009: 1500 КМ

немају прилику да се афирмишу.	обезбједити наступе „домаћих „ бендова.		2008.-2012.		2010: 1500 КМ 2011: 1500 КМ 2012: 1500 КМ
--------------------------------	---	--	-------------	--	---

Трошкови по годинама:

Година:	Износ:
2008	4500 КМ
2009	4500 КМ
2010	4500 КМ
2011	4500 КМ
2012	4500 КМ
Укупно:	22 500 КМ

3.7 ИНФОРМИСАЊЕ

I Анализа стања

Информисање је изузетно значајна област живота, од чега у значајној мјери зависи економско, социјално и друго стање грађана. У Општини Источна Илиџа проводи се Закон о слободи приступа информацијама чим се обезбјеђује транспарентност и јавност рада општинских органа.

Информативни билтен Општине Источна Илиџа је средство информисања првенствено намјењен грађанима општине.

Значајан дио билтена посвећен је активностима које проводе млади укључени у НВО, спортске клубове, као и најбољим ученицима, носиоцима дипломе „Вук Караџић“ и побједницима са разних такмичења.

Web- страница Општине Источна Илиџа је најбржи начин комуникације грађана и власти, јер су грађани путем интернета упознати о активностима које проводи Општина. Посебан дио web-странице намјењен је презентацији рада са младим као и изради омладинске политике.

Општина Источна Илиџа и Радио Источно Сарајево остварују изузетно добру сарадњу, те млади и на овај начин могу добити информације о актуелностима са подручја општине, пратити сједнице Скупштине општине.

Значајну пажњу треба посветити најави догађаја намјењених младим и добијању информација о томе које би догађаје и активности млади хтјели на подручју своје општине.

Постојање Савјета младих је један од начина да млади буду директно укључени у друштвени живот а самим тим и квалитетније информисани.

II Проблеми младих

На основу резултата истраживања о проблемима и потребама младих у Општини Источна Илиџа и сазнања радног тијела за информисање можемо издвојити следеће проблеме:

- 1.Недовољно учешће младих у друштвеним дешавањима на локалном нивоу.**
- 2.Млади нису довољно информисани о активностима у Општини, могућностима укључивања и иницијативама које покреће Општина и НВО.**
- 3.Слаба заступљеност у писаним и електронским медијима.**

У табели бр.2 истраживања проблема и потреба младих гдје су приказани највећи проблеми младих на 16. мјесту је неинформисаност. Радно тијело сматра да је неинформисаност много значајнији проблем али да млади нису свјесни значаја информација.

III Подјела проблема по битности и хитности њиховог рјешавања

<p><u>врло хитно али небитно</u></p>	<p><u>врло хитно и врло битно</u></p> <p>1.Недовољно учешће младих у друштвеним дешавањима на локалном нивоу.</p> <p>2.Млади нису довољно информисани о активностима у Општини, могућностима укључивања и иницијативама које покреће Општина и НВО.</p> <p>3.Слаба заступљеност у писаним и електронским медијима.</p>
<p><u>није ни хитно ни битно</u></p>	<p><u>није хитно али је битно</u></p>

IV План дјеловања

Проблем	Жељени резултат	Активности	Вријеме провођења	Одговорна лица/ институције	Трошкови
1.Недовољно учешће у друштвеним дешавањима на лок.нивоу.	Једном мјесечно састанак младих (Савјет младих, Омладински савјет..) са руководством Општине.	Редовни састанци Савјета младих и младих из НВО са руководством Општине на којима ће млади изразити свој став, потребе и проблеме а истовремено се упознати са активностима које проводи лок. заједница.	Једном мјесечно. 2008 .- 2012 .	Начелник,Замјеник начелника, начелници одјељења, Предсједник СО. Сам.стр.сарадник за младе.	0 КМ Предвиђено у буџету.
2.Млади нису довољно информисани о активностима у општини, могућностима укључивања и иницијативама које покреће Општина и НВО.	Обезбјеђен проток информација између младих и општинских власти. У билтену објављивати по двије информације о младима.	Објављивати све одлуке и информације које се тичу младих у билтену и на WEB-страници Општине. Неопходно је на линку за младе омогућити коментарисање на објављене вијести.	Континуирано 2008.- 2012 .	Самостални стручни сарадник за културу, физичку културу и информисање и координатори за WEB страницу.	0 КМ Предвиђено у буџету.
3.Слаба заступљеност младих у писаним и електронским медијима.	Заступљеност младих у ел. медијима једном мјесечно.	Омогућити учешће младих (Савјет младих, предсједници савјета ученика, НВО...) у омладинском програму (нпр.четвртком у 20.00 часова, РАДИО-И.Сарајево – у омладинској емисији)	Једном мјесечно 2008.-2012 .	Омладински савјет, Савјет младих, Комисија за младе, Сам.стр.сарадник за младе.	2008:500 КМ 2009:500 КМ 2010:500 КМ 2011:500 КМ 2012:500 КМ

НАПОМЕНА: Када се усвоји Омладинска политика потребно је штампати и дистрибуирати брошуре, како би се млади упознали са садржајем Омладинске политике (извод из стратегије). Брошуре ће се штампати у 1000 примјерака, потребно је **1000 КМ**, а дјелиће се по школама, кафићима...

Трошкови по годинама:

Година :	Износ:
2008	1500 КМ
2009	500 КМ
2010	500 КМ
2011	500 КМ
2012	500 КМ
Укупно:	3500 КМ

4. Закључак

Можемо закључити да су радне групе донијеле, свака из своје области дјеловања, приједлоге мјера са роковима извршења, одговорним субјектима и потребним финансијским износима .

Посебна пажња је посвећена томе да су све предвиђене активности у складу са могућностима и надлежностима Општине.

Да би се у потпуности задовољиле потребе младих неопходна су много већа финансијска средства од оних која је општина Источна Илица у могућности да издвоји, те је неопходно да се надлежно Министарство укључи у рјешавање проблема и на локалном нивоу а посебно оних проблема који нису у надлежности Општине.

Потребно је напоменути да Омладинска политика није коначан документ, ако се у наредном периоду издвоје већа финансијска средства уврстиће се још програма и активности, у складу са потребама и проблемима младих.

5. Мониторинг и евалуација

Мониторинг Омладинске политике је од посебног значаја како би имали увида колико су које активности позитивно утицале на услове живота младих. Већина проблема и жељених резултата је изражена у процентима (бројевима) да би се наредним истраживањем могла утврдити ефикасност стратегије за младе. У мониторинг ће бити укључени сви елементи из омладинског сектора- Управљачки комитет, Савјет младих, Комисија за младе, самостални стручни сарадник за младе, вође радних тијела Омладински савјет, Савјет ученика, студентске организације.

Технике које ће се користити за мониторинг су:

1. анкетање младих (грађана);
2. интервјуисање циљне групе;
3. одржавање округлих столова.

Ефекти стратегије ће свакако помоћи у њеном даљем планирању.

Мониторинг ће се одвијати у мјесецу новембру сваке године, како би по том могли допунити активности за следећу годину (у колико буде потребе).

Сматрамо да ће заједничким залагањем свих који су учествовали у изради стратегије, и који су заинтересовани за њу, Омладинска политика оправдати своје постојање и унаприједити положај младих у нашој средини.

Трошкови мониторинга:

Година:	Износ:
2008	200 КМ
2009	200 КМ
2010	200 КМ
2011	200 КМ
2012	200 КМ
Укупно:	1000 КМ

5.1. Преглед трошкова по годинама и областима

Област	Износ 2008 (КМ)	Износ 2009 (КМ)	Износ 2010 (КМ)	Износ 2011 (КМ)	Износ 2012 (КМ)	Укупан износ (КМ)
Образовање	2 700	2 700	2 700	2 700	2 700	13 500
Запошљавање	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	15 000
Социјална брига	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	12 500
Здравство	3 200	1 700	1 700	1 700	1 700	10 000
Слободно вријеме младих: спорт и култура	4 200	4 200	4 200	4 200	4 200	21 000
Активно учешће младих у друштву	4 500	4 500	4 500	4 500	4 500	22 500
Информисање	1 500	500	500	500	500	3 500
Мониторинг	200	200	200	200	200	1 000
Укупно по годинама	21 800	19 300	19 300	19 300	19 300	99 000

С А Д Р Ж А Ј:

1. УВОД		2
2. АНАЛИЗА СТАЊА		3
3. ПЛАН ДЈЕЛОВАЊА ПО ОБЛАСТИМА		7
3.1 образовање		7
3.2 Запошљавање		11
3.3 Социјална брига		16
3.4 Здравство		21
3.5 Слободно вријеме младих: спорт и култура		25
3.6 Активно учешће младих у друштву		28
3.7 Информисање		33
4. ЗАКЉУЧАК		37
5. Мониторинг		37
5.1 Преглед трошкова по годинама и областима		38

подржано од

Документ не одражава ставове Владе СР Њемачке.